

Hajdu Géza ünnepe

Megjelent a Szigligeti-gyűrűs váradi színművész életrajzi könyve

Sokak kedvenc váradi színésze, Hajdu Géza ötven esztendeje van a pályán. 212 színpadi bemutató részese volt, eddig 5056 előadásban lépett közönség elé. Az idei évadnyitón vehette át a Szigligeti-gyűrűt, miután bemutatták a *Thália ölében* című életrajzi könyvét Biró Árpád Levente, a Szigligeti Színház irodalmi titkára, valamint a könyvet szerkesztő Nagy Béla közreműködésével. Hajdu Géza jellegzetes humorával, iróniájával és öniróniájával mesélt az életéről, a színházról, szerepekről, a Kortárs Színház '71-ről, barátságokról.

Biró Árpád Levente először arról faggatta a jubileumos Hajdu Gézát: mi az a motiváció, ami valakit ötven évig egy közösségnél tart? Az ünnepelt szerint ez a ragaszkodás, a szülőföld szeretete. Már középiskolásként nagyon megszerette a színházat. „Mindig úgy néztem a színházra, mint egy katedrálisra. A színművészeti elvégzése után pedig mindent elkövettem, hogy Váradra kerüljek.” Hajdu Géza szerint valószínűleg valamelyest a lustaság is közrejátszik abban, ha valaki nem jön-megy ide-oda, ha egyetlen közösségnél megmarad. Ha az ember nem túl izgága, és nem akar foly-

Hajdu Géza és Nagy Béla a könyvbemutatón

ton futni valamerre, akkor marad. Így aztán itt sikerült megöregednie. Amikor a társulathoz került, Gézuka volt. Nehéz megszokni, hogy újabban Géza bácsinak szólítják az ifjú kollégák. Megjegyezte: volt egy nyolcéves periódus az életében, amikor társulatvezető volt, s amikor a kollégák így szólították: „Gézaaa!”

Hajdu Géza vallja: színésznek születni kell. Az ember sok mindent megtanul, összeszed az élete során, ám a legtöbbet mégis a színpadon, a kollégáktól tanulhatja. Logikus szakma ez. Lehet „lopni” a tapasztalt kollégáktól, átalakítva az „elcsent” dolgokat úgymond a saját képünkre és hasonlatosságunkra. Hogy kitől tanulta el a fogásokat? Zseniális társulat volt Váradon a hatvanas években. Itt volt például Cseke Sanyi, Balla Miki. Hajdu Géza ifjú pályakezdő teátristaként baloldalt, az ügyelő mellett ücsörgött, és figyelte a színészeket. Minden előadást megnézett. „Nagyon készületlenül jöttem a főiskoláról. És itt volt kitől tanulni. A színészmesterséget a színpadon lehet megtanulni. A legtöbb dolog így sajátítható el.”

A főiskolai évek szintén szóba kerültek. Erős osztály volt az övék. Hatan kezdték meg a tanulmányokat. Ma

már csak ketten vannak a színművészi pályán közülük. A legendás Kovács György volt az osztályvezető tanárunk. Csakugyan ő volt a Mester. Tőle is sokat lehetett tanulni. Órákra nem sokat járt ugyan, inkább a tanársegédjét küldte. Aztán egyszer csak megjelent, s félév munkáját egy csapásra eltörölte.

Ezután a szerepsikerekre terelődött a beszélgetés. „Nem lampionos fáklyásmenet ez a pálya. A színészmesterség útja nagyon is göröngyös, tüskés.” Farkas István remek rendező volt. Tőle kérte Hajdu Géza, hadd jöhessen Váradra. Megmondta neki, azt ne várja tőle, hogy Rómeó lesz, nem olyan a habitusa, nem is vágyott Rómeó szerepére. „Elég sokat ültem kispadon. Az aljas és fondorlatos rendezők észre sem vettek. Nagyon nem voltam meglepődve a színházzal az elején. Lázadó voltam, bátor és őszinte. Az évek múlásával aztán az ember már óvatosabban mond ki dolgokat.”

„Bélám, én csak hozzád tudok igazán őszinte lenni”

Nagy Béla elmesélte: 1970. július 1-én lépett a szerkesztőségbe, Géza pedig ugyanaz év augusztus 1-én szegődött el a váradi teátrumhoz. Szinte egyszerre kezdték a pályát. Aztán hamar egymásra találtak, összebarátkoztak. Később Nagy Béla is eltöltött a színházi pályán huszonöt esztendő irodalmi titkárként. Épp szeptember 27-én volt egy éve annak, hogy útjára indult e könyv, a *Thália ölében*. Ekkor mondta Géza Nagy Bélának: szeretné, ha életrajzi kötet készülne. Két hétig tartott az úgymond elutasítási folyamat. Nagy Béla ugyanis épp nyakig benne volt egy másik munkában. Emellett az ötven év ismeretség, barátság is ránehezült. Géza avval zsarolta: „Bélám, én csak hozzád tudok igazán őszinte lenni.” Tizenkét beszélgetésük volt. Valóban nagyon őszintén beszélgettek, Gézát néha még az indulat is elsodorta. Aztán húzott dolgokat a szövegből, de az őszinteség megmaradt. Egy szó, egy mondat nincsen benne, amit Hajdu Géza nem hagyott jóvá. Ez az ő könyve, ő határozott mindenről – külsőleg-belsőleg egyaránt, a tartalomról, képanyagról, a kötet formátumáról, a betűtípusról stb. Aztán egyszer csak kész lett a könyv. Nagy Béla szóló színész barátjának: „Géza, fűzzük a négyszáz oldalt.” Hajdu Géza megijedt, meghökent. Négyszáz oldal. Mi erre a magyarázat? „Béla, sokat

beszéltél...” Nagy Béla megemlítette: tudta, hogy nem mindenben értenek egyet, a semleges újságíró szerepét nem vállalhatta. Helyenként hangot is adott véleményének a könyvben.

Visszakanyarodott a beszélgetés az első szerepsikerekhez. Hajdu Géza szívének kedves volt Duzzogh, az egyik ördögfióka szerepe a *Csongor és Tündében*, majd Arany János alakítása a *Mécsfényben* (Arany és Petőfi levelezése). A fordulópontot Nagy Endre *A miniszterelnök* című darabja hozta, melyben Benke Dániel szerepét játszta. Először ugyan Cseke Sándornak szánták a szerepet, majd Balla Miklósnak ajánlották, de ő erősen ódzkodott a túl sok szövegtől. Végül Hajdu Gézára osztották a szerepet. Kirobbanó siker lett az előadás, amelynek rendezője, Szabó József, azaz Ódzsa „rájött, hogy ő a legnagyobb rendező”. És arra is rájött, hogy fölfedezett egy zseniális fiatal színészt, aki nem más, mint Hajdu Géza... Amikor először játszott Csurka István-darabban, *Az idő vasfőgáiban*, jó élmény volt, hogy Csurka megnyílt előtte és büszke volt a játékára. Emlékezetes játék volt a *Bolha a fülben* című Feydeau-komédiában. Farkas Pistának remek ötletei voltak. Imádták a nézők az előadást. „Nem is emlékszem ilyen zajos sikerű előadásra, mint amilyen ez volt.”

A következő téma a Kortárs Színpad '71 volt. Fiatalok, lelkesek voltak a Kortárs-tagok, és vágytak a tudásra. Színházi módszerekkel dolgoztak. Jó néhányan színészek lettek közülük. Aztán a rendszerváltás után társulat-

igazgatóvá választották Hajdu Gézát. „Onnantól kezdve megszűnt a fiatalság. Át kellett gombolni a mellényt. Akkor kezdtem öregedni. És azóta Géza bácsi lettem...” Egyébiránt sok sikeres előadás volt a direktorsága idején, többek között a *Hegedűs a háztetőn*. De néha az is baj, ha valaki jól csinál valamit...

Fantasztikus barátságok születtek az ötven esztendő alatt. Például Novák Ferencsel, Tatával. Mesébe illő találkozás volt. '90 áprilisában avval toppant be hozzá a titkárnő, hogy érkezett két úriember Pestről. Az egyik a Honvéd igazgatója volt, a másik a művészeti vezetője, vagyis Novák Tata. Megörültek egymásnak. Ennek a találkozásnak köszönhetően rendezte meg Novák Tata a *Rock passiót*. Csodás előadás lett, isteni kegyelem. A csíksomlyói nyeregben is játszották a passiót. Rávettek a remetét, hogy harangozzon nekik a Salvator-kápolnánál.

A színház nem csupán bekönyökölt az életükbe

És hogy a család hogyan bírta mindezt? Nehezen. A színház nem csupán „bekönyökölt” az életükbe. A színház volt az életük. Hajdu Géza hitvese, Körner Anna, vagyis Nusi a

Hajdu Géza kötetének dedikálása közben

színház sűgőja volt. Emellett éveken át szép sikerrel játszották együtt a *Mikszáth Kálmán különös házasságai* című előadást. Nusival mindig nagyon jókat tudtak veszekedni a színházról. „Isteni gondviselés, hogy a fiam nem lett színész. A kudarcot nem tudta elviselni.”

A legnagyobb elismerés a közönség szeretete. No meg a kollégákkal való kapcsolat, az ő elismerésük. „Nagyon szeretem a fiatalokat. Aljas módon figyelem őket és drukkolok nekik. Boldog vagyok, ha látom a fejlődést, az ívet, hogy honnan hová tartanak.”

Hogy mit adnak a fiataloknak útravalóul? „A kudarcok miatt nagyon el lehet keseredni. Ezen túl kell esni. Falra tudnék mászni a negatív beállítottságú emberektől. Ha ilyen emberrel beszélek, jön, hogy keressem, milyen kötéllel akaszsam föl magamat. A színészi pálya hosszú, annyi minden belefér. Szép és vidám pillanatok, meg csúfak is, vidám és jó dolgok is. Ennél a pályánál nincs szebb a világon.”

Nagy Béla a könyvbemutató végén hozzáfűzte: ha ez az interjúkötet tet-szeni fog az olvasóknak, az a Hajdu Géza érdeme. Egyébként a kötet szerkesztője a könyvben monografikus igényvel szemlézi öt évtized munkásságának sajtóvisszhangját, az interjúk, visszaemlékezések mellett ezek is megtalálhatók. A szép kivitelezésű tipográfia Voiticsek Ilona és Voiticsek Árpád munkáját dicséri. Nagy Béla jelenleg a következő könyvének befejezésén dolgozik. Az új

könyv, amelynek címe *Hétköznapi diktatúra*, egy-két hónap-
pon belül megjelenik.

Élet- és színházmeseik

A kötet előszavát, köszöntőjét Nagy Béla jegyzi. Ezen írásá-
ban a többi között ekként fogalmaz: „A Te alkatod pedig
humorra, komikumra termett. Ha rossz sorsod netán úgy
hozta volna, hogy nem lesz belőled színész, meggyőződés-
sem: akkor is elsőbben nevetető vált volna belőled, csak
éppen »civil« társadalmi közegben-közegekben – emlékezz
vissza a középiskolás évekre... S hogy a nagy nevetetők
csak a legritkább esetekben válnak nagy Shakespeare-
hősökké? Ne bánd, Géza, gondold csak vissza az éppen most
35 esztendő és annyira sikeres Zubolyra (mintha ma lett
volna), és végső soron ki merné azt állítani, hogy Zuboly
nem egy imádni való shakespeare-i hős?! Persze a maga
módján. És az élet maga, benne pedig a mindennapi színhá-
zi gyakorlat igazolja azt, hogy a színpadon jóval többen for-
dulnak elő a »zubolyok«, azok a »kisemberek«, akiknek meg-
jelenítésébe beleszerelmesedtél és rengeteg arcukat minden
tekintetben ragyogóan, művészi valód legjavát nyújtva raj-
zolod meg.”

Minden fejezet egy-egy beszélgetés, egy-egy fontos időszakot
feltáró interjú. Mindegyik interjú végén található néhány
sor félkövér betűvel szedve, afféle summázat Hajdu Gézától.
Mindegyik fejezet úgynevezett *Szemlével* zárul: idézetek
cikkekből, kritikákból, régebben megjelent interjúkból,
levelekből. A címek is beszédesek, sok mindent sejtetnek
vagy elárulnak a könyv főszereplőjéről. Például: *Nem tudom
elviselni, hogy a közönség engem ne szeressen; Érdemes volt szí-
nésszé lenni; Isteni ajándék volt a Kortárs; A színész mindent el
tud felejteni a sikerért; A Jóatya mintha elégtételt szolgáltatott
volna; Ennél a pályánál nincsen szebb a világon*. Az első feje-
zet – *Amikor a falu még igazi volt* – a bölcsőhelyről, a szülőfa-
luról, Biharszentjánosról, a gyermekkorról szól. És így
tovább, szépen, rendre haladunk az időben, bepillantást
nyerve a főiskolai évekre, majd olvashatunk pályakezdés-
ről, megismerve kollégákat, barátokat, hajdani legendás szí-
nészeket. Kibontakozik egy szép, kerek pálya, melybe oly
rengeteg minden belefért.

Az interjúk mellett gazdag képanyag
található. Régi családi fotográfiák,
előadásokon készült felvételek, fon-
tos életeseményeket megörökítő
képek stb. A beszélgetéseket tartal-
mazó fejezetek után a kitüntetések-
ről, díjakról, emléktárgyakról
készült fotók tekinthetők meg. A
függelék ötven esztendő sajtóanya-
gából való válogatást tartalmaz. E
részben olvasható írás Implon Irén-
től, Ablonczy Lászlótól, megtalálható
benne Szűcs László 1997-ben készült,
*Összeszorított foggal színházat vezetni
nem lehet* című beszélgetése Hajdu
Gézával, mely a *Bihari Naplóban*
jelent meg, továbbá Simon Judit
2007-ben az *Erdélyi Riportban* publi-
kált, *Akit a színésznők tettek tönkre*
című interjúja, továbbá még egy
interjú Gálovits Zoltán tollából *Az
örömszerzés küldetéstudata táplál* cím-
mel, amely a *Reggeli Újságban* jelent
meg 2006-ban. A sort a *Szeretem a
súgósgógot* című Körner Anna-portré
zárja e cikk írójától, a portré a *Várad*
2019. novemberi lapszámában jelent
meg. Az Adattárban Hajdu Géza sze-
replista található. A következő
lista: *Kollégák, akikkel együtt dolgoz-
tam* – rendezőktől az ügyelőkig, per-
sze a mostani társakkal a jelenlegi
Szigligeti Társulatnál, valamint
azokkal, akiknél vendégségben
járt. A főiskolai tanárok és diáktár-
sak neve ugyancsak lajstromba lett
szedve.

A *Thália ölében* című kötetet a szín-
ház jegypénztárában megvásárolhat-
ják az érdeklődők, a könyv ára 50 lej.

TÓTH HAJNAL